

РЕШЕНИЕ

на Постоянната комисия по стопански науки и управление на НАОА за резултатите от извършено оценяване по процедура за програмна акредитация на професионално направление 3.9 „Туризм“ в Икономически университет - Варна

1. Хронология на процедурата

Процедурата е открита с решение на Постоянната комисия по стопански науки и управление от 14.11.2018 г. (Протокол № 29) по искане на висшето училище (вх. № 911/ 13.11.2018г.).

На заседание, проведено на 16.12.2019 г. (Протокол № 34), на основание чл. 88а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на ПКЧНУ приеха доклада на утвърдената с решения на Акредитационния съвет на НАОА от 30.05.2019 г. (Протокол № 11) експертна група в състав:

1. Доц. д-р Преслав Димитров, Югозападен университет “Неофит Рилски”
 2. Доц. д-р Блага Стойкова, Тракийски университет – гр. Стара Загора
 3. Доц. д-р Еленита Великова, Университет за национално и световно стопанство
 4. Проф. д-р Братой Копринаров, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас
- Наблюдаващ процедурата от ПКЧНУ: доц. д-р Диана Ималова

Експертната група е извършила проверка в ИУ-Варна през периода от 18.06.2019 г. до 20.06.2019 г.

2. Констатации и оценки за изпълнението на критериите за програмна акредитация на професионално направление в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG)– част 1 (1-10) и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО (Таблица 4):

ПН 3.9 „Туризм“ в ИУ - Варна е получило програмна акредитация през месец ноември 2013 г. с обща оценка 9.70, със срок на валидност шест години за обучение на студенти в ОКС „професионален бакалавър“, „бакалавър“ и „магистър“. Определен е общ капацитет от 1600 студенти, в т.ч.: 700 за ОКС „професионален бакалавър“, 760 за ОКС „бакалавър“ и 140 за ОКС „магистър“ (редовна, задочна и дистанционна форми на обучение). През акредитационния период не се наблюдават нарушения на определения капацитет. През м. май 2016 г. ПКЧНУ оценява положително специалност „Туризм“ в ОКС „бакалавър“ в ДФО. При предходните акредитационни процедури на ПН 3.9 „Туризм“ на ИУ – Варна и на специалност „Туризм“ в ОКС „бакалавър“ в ДФО, ПКЧНУ при НАОА дава следните препоръки, за които при приключилата през 2018 г. процедура по САНК е констатирано, че са изпълнени или се изпълняват:

По процедура за акредитация на ПН 3.9:

Препоръка 1. Да се модернизира материалната база за обучение на студентите в ОКС „професионален бакалавър“ (срок: постоянен с ежегодно отчитане).

На 11.08.2016 г. с акт № 915 за публична държавна собственост, издаден от МРРБ, утвърден от Областния управител на област Варна, ИУ–Варна придобива поземлен имот с площ 10 696 кв. м., адрес гр. Варна, район „Младост“ бул. „Сливница“ № 158-А, в който са разположени сгради със застроена площ 839 кв. м., 176 кв. м. и 261 кв. м.. Същите са предоставени безвъзмездно за управление на ИУ–Варна за нуждите на Колежа по туризм. Сградата е триетажна, модернизирана е и в нея от учебната 2017/2018 г. стартира учебен процес в ОКС „професионален бакалавър“ в Колежа по туризм. Констатира се, че препоръката е изпълнена.

Препоръка 2. Да се разшири обхватът на системата за проследяване реализацията на завършилите професионалното направление випускници (срок: декември 2014 г.).

През акредитационния период са въведени нови системи и инструменти за създаване и поддържане на бази данни за завършили студенти, придобили ОКС „професионален бакалавър“, ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ (стартиран веб-базиран инструмент за регистриране реализацията на завършилите професионални бакалаври; създадена веб-базирана група клуб „Туризм“; разработена и внедрена веб-базирана мрежа за сътрудничество с бизнеса – УЕВН). Проведени са проучвания мнението на завършили студенти, в т.ч. и студенти от ПН 3.9 „Туризм“. Въведените системи и инструменти за поддържане на масиви от данни, проучванията на завършилите и връзките с бизнеса продължават да се прилагат, което дава основание да се направи изводът, че препоръката е изпълнена.

Препоръка 3. Да се увеличат часовете по чуждоезиково обучение в учебните планове на професионалното направление (срок: септември 2014 г.).

С актуализации в учебните планове през учебните 2016/2017 и 2018/2019 г. часовете по чужд език са увеличени като се предоставени и възможности за изучаване на втори чужд език. В ОКС „професионален бакалавър“ чуждоезиковото обучение е увеличено със 135 часа, а в ОКС „бакалавър“ - със 120 часа. Констатира се, че препоръката е изпълнена.

Препоръки по процедурата за оценка на специалност „Туризм“ в ОКС „бакалавър“ в ДФО.

Препоръка 1. Да се активизира участието на академичния състав в различни форми, свързани с провеждането на електронното и дистанционно обучение. (Срок: постоянен с ежегодно отчитане).

През акредитационния период академичният състав от първичното звено, осигуряващ обучението по програмата, участва активно в обученията за работа с платформата за дистанционно обучение, като за периода, през обучителни форми са преминали всички преподаватели от катедра „Икономика и организация на туризма“ (ИОТ). Установено е активизиране на участието на преподавателите в разработването на е-курсове, подпомагащи работата на студентите в редовна форма. Констатира се, че препоръката е изпълнена.

Препоръка 2. Да се обогатят ресурсите, използвани за обучение на студенти със специални образователни потребности (СОП). (Срок: постоянен с ежегодно отчитане).

Периодично се извършват тестове за проверка на достъпността на платформата за ДФО, които обхващат и достъпността за лица със СОП. Платформата за ДФО осигурява лесна промяна на шрифтове, размер на текста, контрастност, които са пряко свързани с достъпността. Платформата е пригодена за софтуер за разчитане на текстове, което осигурява звуков достъп до всички ЕУМ. Преподавателите имат възможността да споделят озвучени видео материали и аудио материали за студентите с проблеми със зрението. Оборудвана е специализирана зала за видеообучение – в нея е възможно да се осъществява онлайн предаване в реално време, както и запис на лекции, семинарни занятия и конференции. Констатира се, че препоръката е изпълнена.

Препоръка 3. Да се предприемат конкретни мерки за предотвратяване на фалшива самоличност и плагиатство при проверка на знанията на студентите. (Срок: постоянен с ежегодно отчитане).

През акредитационния период в ИУ – Варна са извършени промени в нормативни регламенти, касаещи предотвратяване на фалшива самоличност и плагиатство. Всички дипломанти, при предаване на дипломни работи, подписват декларации за оригиналност и автентичност на разработката. В ИУ – Варна, в т.ч. и в катедра ИОТ, се използват специализиран софтуер AdvegoPlagiatus за проверка на практики за плагиатство в разработките на студенти и докторанти. Констатира се, че препоръката е изпълнена.

Въз основа на изводите в доклада на експертната група ПКЧУ направи следните констатации и оценки за изпълнението на критериалната система:

Констатации за изпълнението на критерий 1.1 в съответствие със стандарт 1 от ESG – част 1 (1-10): „При извършване на обучение в професионалното направление се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище“.

Основните и първичните звена, осъществяващи подготовката на студенти в ПН 3.9 в ИУ - Варна са: Колеж по туризъм (КТ) с катедра „Туризм“ и катедра „Чужди езици“, администриращи ОКС „професионален бакалавър“, Факултет „Управление“ с катедра „Икономика и организация на туризма“ (ИОТ), администриращи ОКС „бакалавър“, ОКС „магистър“ и ОНС „доктор“. Обучението в ПН 3.9 „Туризм“ в ИУ-Варна се осъществява в ОКС „професионален бакалавър“ (по специалности: „Мениджмънт на туризма“ – РО, „Мениджмънт на свободното време“ – РО и „Мениджмънт на хотели и ресторанти“ – РО и ЗО), ОКС „бакалавър“ (по специалности: „Туризм“ – РО и ДО и „Международен туризъм“ – на руски език – РО), ОКС „магистър“ (по специалност „Международен туристически бизнес“ – РО и ДО) и ОНС „доктор“ (ДП „Икономика и управление (туризъм)“).

Обучението в ПН 3.9 „Туризм“ в ИУ – Варна се осъществява в съответствие с официално утвърдената, документирана и публично оповестена Политиката по качество на университета, която е част от стратегическото управление на ИУ – Варна. Утвърдени са и публично са оповестени Стратегия за развитие на ПН 3.9 „Туризм“ за периода 2019 – 2023 г. и Стратегически план за развитие на КТ за периода 2015-2020 г. Съществува ясно формулирана мисия за развитие на ПН 3.9, която е съобразена с мисията на ИУ – Варна и със спецификата на обучението във всички ОКС и ОНС в професионалното направление. В ИУ – Варна има внедрена и функционираща СУК, в съответствие с ISO 9001:2015, която е

процесно ориентирана и позволява непрекъснато подобряване на цялостната дейност на ПН 3.9 „Туризм“, в съответствие с националния и институционалния контекст и прокламирания стратегически подход към управлението на академичните дейности във висшето училище. Периодично се извършват вътрешни одити за определяне на ефективното поддържане на СУК. През акредитационния период са реализирани всички планирани вътрешни одити - общо 11, резултатите от които са публично оповестени на уеб сайта на университета. В ИУ – Варна е постигната взаимовръзка и интеграция между научните изследвания, обучението и преподаването в ПН 3.9 „Туризм“, чрез изградената академична инфраструктура и вътрешната регулаторна рамка. Като основно звено към структурата на ИУ – Варна през отчетния период е създаден и функционира Научноизследователски институт за извършване на дългосрочна изследователска дейност в приоритетните научни направления на университета, в т.ч. и в ПН 3.9 „Туризм“.

Констатации за изпълнението на критерий 1.2в съответствие със стандарт 1 от ESG – част 1 (1-10): „Управление на качеството на образованието“.

Организацията за управление на качеството на учебния процес и преподавателската дейност в ПН 3.9 „Туризм“ в рамките на ИУ-Варна се осигурява и гарантира чрез внедрената и функционираща СУК. Ефективността на системата за осигуряване и оценка на качеството се гарантира от интегрираното функциониране на СУК по ISO 9001:2015 и „Система за оценяване и поддържане на качеството на обучението и академичния състав“ (СОПКОАС). За осигуряване на високо равнище на качеството на обучението и на академичния състав ежегодно се реализират планово-отчетни процеси на всички нива. Провеждат се регулярни обучения и семинари на преподавателите и администрацията на ИУ – Варна, за обмен на опит за осигуряване на качеството на учебния процес , в т.ч. в ПН 3.9. „Туризм“. Дейността в професионалното направление се регламентира от разработената и действаща вътрешно нормативна уредба на ИУ-Варна. В ИУ – Варна съществува утвърден, действащ и публично оповестен Етичен кодекс и е утвърдена и оповестена Комисия по етика. Приетите нормативни документи гарантират академичните свободи, нетърпимостта към проявите на дискриминация и академични измами, прилагането на процедури и средства за проверка на оригиналността и автентичността на дипломни работи, дисертационни трудове и други научни публикации в ПН 3.9 „Туризм“, в т.ч. чрез използване на специализиран софтуер. В политиката на ръководството за противодействие срещу плагиатството и академичните измами приоритетно се прилагат практиките на превенцията, поради което за акредитационния период няма регистрирани нарушения.

Констатации за изпълнението на критерий 2.1 в съответствие със стандарт 2 от ESG –част 1 (1-10): „Висшето училище извършва обучение по професионалното направление като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни“.

Съгласно Правилника на ИУ – Варна, обучението във всички ОКС и форми на обучение в университета се извършва по предварително приета учебна документация (УД), която включва: квалификационна характеристика; учебен план; учебна програма за всяка дисциплина от учебния план и график на учебния процес в съответствие с правилата за УД. От учебната 2015/2016 г. е въведена нова и актуализирана по основни структурни параметри и характеристики УД за ПН 3.9 „Туризм“. Действащата учебна документация в ПН 3.9 „Туризм“ на ИУ – Варна отговаря на изискванията на ЗВО, Наредбата за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование, Наредбата за организиране на дистанционна форма на обучение, Наредбата за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити във висшите училища, и на европейската и националната квалификационна рамка. Системно се провеждат анализи на пазара на труда, познават се потребностите и изискванията на бизнеса, активно се сътрудничи с представители на работодатели, вкл. чрез включването им в обучението на студенти, активна консултантска дейност и реализиране на съвместни събития. В ПН 3.9 „Туризм“ се обръща специално внимание на практическото обучение, което се провежда в две форми – в реална работна среда и практически занятия по време на обучението. Делът на практическото обучение в реална работна среда в ОКС „професионален бакалавър“ е 9,5% спрямо общата аудиторна заетост (уводна и учебна практика в базов обект) и допълнително 45 дни летни стажове, а в ОКС „бакалавър“ този дял е 6,8% под формата на летни стажове. Практическите занятия (аудиторна заетост) в ОКС „професионален бакалавър“ са 75 %, а в ОКС „бакалавър“ заемат между 45 и 52 % от общата аудиторна заетост в специалностите от направлението. За ОКС „магистър“ този дял е между 35 и 60%. Изградена е система за обратна връзка

от работодателите, която дава възможност за самооценка и външна оценка на професионалната подготовка на студентите от направлението.

При оценяването на академичните постижения на студентите от ПН 3.9 „Туризм“ се използват ясно определени, обосновани и предварително огласени критерии за оценка на получената теоретична и практическа подготовка, вкл. при завършване на обучението. Прилага се точкова система, която включва семестриално (текущо) и сесийно оценяване. Прилаганата система за оценяване позволява да се докажат придобитите компетенции от студентите в хода на обучението.

В ПН 3.9 е направен обхванат сравнителен анализ на учебните планове на аналогични специалности във ВУ в страната и чужбина. Анализите се осъществяват регулярно от сектор „Управленски анализи и рейтингови системи“ и се използват при актуализиране на учебната документация в направлението.

В редица вътрешни нормативни актове са регламентирани методическите стандарти при разработване, обсъждане, приемане, утвърждаване и актуализиране на учебната документация в ОКС „професионален бакалавър“, ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“, както и в ОНС „доктор“ към ПН 3.9 „Туризм“. Утвърдена е специална процедура и свързаните с нея инструкции за разработване и актуализиране на учебна документация. Създадени са условия за периодичен анализ и обновяване на учебната документация и специалностната структура, в т.ч. чрез функционирането на Специализирани комисии по учебна дейност (СКУД) към факултет Управление и Колеж по туризм, както и на Постоянна комисия по учебна дейност (ПКУД).

В ИУ - Варна нормативно е заложено да се отчита мнението на потребители на кадри и на студенти при разработване и обновяване на учебната документация. Това се осъществява основно чрез включването им в заседания на катедрените съвети, факултетния съвет, СКУД по факултети, ПКУД, групови срещи по Тюторната система. За разглеждания период 406 студенти и 49 работодатели са участвали в обсъждане на учебна документация в ПН 3.9 „Туризм“, като се наблюдава положителна тенденция в броя на студентите и представителите на работодателски организации, участващи в процеса на създаване и актуализиране на учебната документация. Има документирани 15 предложения на студенти и 25 на представители на практиката за усъвършенстване на учебната документация в ПН 3.9 „Туризм“.

В ИУ – Варна съществуват и се прилагат методически стандарти за определяне на основните структурни параметри на учебната документация за ПН 3.9 „Туризм“, базирани на националните и институционалните нормативни изисквания. Параметрите на учебната документация на специалностите от всички ОКС отговарят изцяло на законовите изисквания, в т.ч. на Закона за физическото възпитание и спорта. Дистанционната форма на обучение е равнопоставена на редовната форма по отношение на срока на обучението, съдържанието на учебния план на специалността и изисквания се по него брой на кредитите.

Констатации за изпълнението на критерий 3.1 в съответствие със стандарт 3 от ESG – част 1 (1-10): „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение по съответното професионално направление“.

Дефинираните в квалификационните характеристики на специалностите в отделните ОКС знания, умения и компетенции отразяват спецификите на съответната специалност, насочени към стимулиране на мотивацията на студентите. В ИУ – Варна е изградена организация за включването на студентите от ПН 3.9 „Туризм“ в практически занимания и дейности (аудиторна и извънаудиторна заетост) стимулиращи творческата им активност, базирана на вътрешни нормативни документи, които са публично оповестени. В рамките на учебната документация, са разработили пакет документи, осигуряващи качествена реализация на професионално практическото обучение (ППО) на студентите. С цел подпомагане на студентите от ПН 3.9 при избор на обучаваща организация за провеждане на стаж са сключени 224 договора за сътрудничество с бизнес организации от цялата страна.

Водеща предпоставка за разширяване на практическите занимания на студентите е интегрирането на представители на практиката в учебния процес, проекти, форуми и мероприятия. За периода на акредитация 541 студенти от ПН 3.9 „Туризм“ са участвали в проект „Студентски практики“. На студентите са осигурени възможности и за професионално обучение в рамките на програма „Еразъм +“ като ИУ-Варна има сключени 137 споразумения. Други форми на ППО за студенти от всички ОКС са занятията в практиката, както и участията им в организирани събития с

представители на бизнеса. В университета е създадена организация за проследяване на удовлетвореността на студентите от проведените практически стажове.

Творческата активност на студентите се засилва и чрез разширяване на интензивните и интерактивни методи на обучение. В ПН 3.9 „Туризм“ регулярно се проучва студентското мнение относно качеството и практическата полезност на обучението, като механизмът за извършване на проучванията е нормативно регламентиран чрез действащата СОПКОАС и утвърдени процедури и инструкции в СУК. Резултатите от проведените проучвания са оповестени на уеб сайта на университета. Налице е ясна, нормативно регламентирана публично оповестена система на ИУ-Варна за провеждане на изпитни процедури за проверка и оценка на знанията, уменията и професионалната подготовка на обучаемите. В ПН 3.9 „Туризм“ се прилагат съвременни методи за оценяване постиженията на студентите. Използваните методи на оценяване се описват от преподавателя в учебните програми по отделните дисциплини, които са публично достъпни от сайта на университета на страниците на катедра ИОТ и на КТ. Принципите и критериите за формиране на оценката, както и условията за присъждане на кредитите се оповестяват публично в началото на всеки семестър в раздел „Учебни материали“ в сайта на университета и на сайта на КТ, под формата на писмени указания по съответната дисциплина. Широко се прилагат съвременни ИКТ при оценяване постиженията на студентите. За оценяване постиженията на студентите активно се използват и функционалните възможности на платформата за е-обучение Moodle, както и специално оборудваните 5 компютърни зали на тестовия център. Публично са оповестени информацията и указания, свързани с процедурата за провеждане на държавните изпити в двете форми (защита на дипломна работа и комплексен държавен изпит) за всички специалности от ПН 3.9 „Туризм“.

В ПН 3.9 „Туризм“ е налице динамична и открита обратна връзка между преподаватели и студенти, реализирана чрез преки контакти, регулярно организирани срещи с участието на тюторите, анонимни анкети. За периода на акредитация ежегодно се включват специалисти от практиката в държавните изпитни комисии, което е и нормативно регламентирано. Създадени са условия за повишаване на ефективността на процесите, свързани с качеството на обучението, на основата на функциониращата СУК в ИУ-Варна. Във ВУ се осъществява текущ мониторинг и периодичен анализ на дейностите, свързани с качеството на образователния процес. Те се провеждат от конкретни структури в ИУ-Варна и с пряко или косвено участие на представители на студентите, бизнеса и потребители на кадри на училището.

В ИУ – Варна съществува утвърден и публично оповестен регламент за подаване и обработка на жалби на студенти. За акредитационния период няма постъпили жалби от студенти от ПН 3.9 „Туризм“.

Констатации за изпълнението на критерий 4.1 в съответствие със стандарт 4 от ESG – част 1 (1-10): „Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студента: прием в съответното професионално направление, развитие, признаване и дипломиране, както и доказателства за последователното им и прозрачно прилагане“.

В ИУ-Варна е създадена добра организация за привличане, приемане и адаптиране на български и чуждестранни студенти и докторанти в ПН 3.9 „Туризм“. Разработени са и се прилагат необходимите вътрешни нормативни актове за регламентиране на отделните етапи на „жизнения цикъл“ на студентите, които са огласени на интернет страницата на университета и КТ. Създадени са добри условия и система за ориентация на кандидат-студентите от направлението.

През акредитационния период е налице устойчив ръст на приетите български и чуждестранни студенти в ПН 3.9 „Туризм“. Дипломиралите български и чуждестранни студенти през периода 2013/14 – 2017/18 са общо 2200. Делът на прекъсналите студенти остава сравнително висок за акредитационния период – 8,6% средно годишно, като през 2 от годините (2014 и 2018 г.) този дял надхвърля 10%. Ежегодно се увеличава броят на обучаваните се чуждестранни студенти в трите ОКС на ПН 3.9 „Туризм“, като в сравнение с началото на периода на акредитацията той се удвоява. Стабилна остава и структурата на обучаваните студенти по форми на обучение в трите ОКС и в ОНС „доктор“. Към момента на посещение на ЕГ 82,7% от всички студенти се обучават в редовна форма на обучение в трите ОКС, 8,5% - в задочна форма в ОКС „професионален бакалавър“ и „магистър“ и 8,8% - в дистанционна форма на обучение в ОКС „бакалавър“. Делът на обучаваните докторанти в общия брой обучавани студенти и докторанти в ПН 3.9 в ИУ – Варна е 1,6%.

В ИУ-Варна са регламентираны и се прилагат правила и процедури за признаване на придобитото висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища и практики в

чуждестранни организации. Осигурени са възможности за реализиране на мобилности на студентите, вкл. и от ПН 3.9 „Туризм“. За анализирания период се наблюдава положителна тенденция, както в броя на междуинституционални споразумения по програми „Еразъм+“ (вкл. с цел обучение и практика) и SEEPUS, така и на двустранните договори в областта на научните изследвания и двойни дипломи с чуждестранни университети. За периода 2013-2018 година са реализирани 214 изходящи мобилности от студенти и докторанти от ПН 3.9 „Туризм“. От тях 71% са с цел обучение и 29% - с цел практика. За периода на акредитация в ИУ – Варна 286 студенти по входяща мобилност по програма „Еразъм +“ са обучавани в курсове по дисциплини в професионалното направление.

В университета съществува официално приет ред и се стимулира включването на студентите и докторантите в научноизследователска дейност. В утвърдените за периода 2013-2018 г. 19 проекта в ПН 3.9 „Туризм“, финансирани със средства от държавния бюджет, са участвали общо 60 студенти. Относителният им дял спрямо общия брой студенти в ПН 3.9 е 0,75% като се наблюдават колебания през оценявания период както по отношение на абсолютния брой, така и по отношение на относителния дял, а в две от учебните години 2015/16 и 2017/18 няма регистрирани участия на студенти в изследователски проекти. Участията на студентите в художествено-творчески и образователни проекти за периода са 746. Броят на участията на докторантите в изследователски проекти за периода 2013 – 2018 г. е общо 40, като относителният дял на докторантите участвали в проекти е 45%. През периода на акредитация общо 263 студенти от ПН 3.9 са взели участие в научни форуми. Относителният им дял се запазва на устойчиво ниво около 0,03%. Докторантите в докторската програма „Икономика и управление (туризм) на ПН 3.9 „Туризм“ в периода 2013 – 2018 г. са взели участия в 40 научни форуми, от които 27 национални и 13 международни.

Спазват се изискванията към съдържанието на основните документи за придобито образование и квалификация, издавани от ИУ-Варна, свързани с обучението в ПН 3.9 „Туризм“.

Създадена е и функционира система за регистриране реализацията на завършилите студенти, като координирането на дейностите се извършва от сектор „Алумни и кариери“ при ИУ-Варна. Добра практика е активното и целенасочено използване на електронната платформа UEVN, осигуряваща пряк контакт между потребителите на кадри, външните и вътрешни експерти и студентите, като едновременно с това е възможно да се обявяват свободни позиции за работа и стажове.

Констатации за изпълнението на критерий 5.1 в съответствие със стандарт 5 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни процедури като част от стратегията за развитие на професионалното направление”.

В ИУ-Варна съществуват публично оповестени конкретни и прозрачни процедури, отговарящи на законовите изисквания за приемане на работа на квалифицирани преподаватели, в т.ч. за осигуряване обучението в ПН 3.9. Туризм. Осигурено е академичното израстване на преподавателите и налична добра приемственост въз основа на възрастовата структура.

Обучението по профилиращите дисциплини в ПН 3.9 „Туризм“ във всички ОКС се осигурява от 30 преподаватели (93,3% на ОТД), като техният брой е относително стабилен за целия акредитационен период. Леко намаление се регистрира през последните две учебни години, като спрямо първата година от акредитационния период намалението е с 9,1%. Делът на преподавателите по профилиращите дисциплини на първи основен трудов договор от всички на основен трудов договор е 100%. Само двама преподаватели са ангажирани по граждански договори (по практически дисциплини в КТ). Регистрира се положителна тенденция в дела на хабилитираните преподаватели по профилиращите дисциплини на ОТД, който през учебната 2018/2019 достига до 32% (3 професори и 6 доценти). Увеличението спрямо първата учебна година от акредитационния период е с 50%. Регистрира се положителна тенденция в броя и дела на преподавателите по профилиращите дисциплини с ОНС „доктор“. Квалификацията на всички преподаватели по профилиращи дисциплини съответства на преподаваните дисциплини. Към учебната 2018/2019 г. броят на преподавателите, обезпечавачи обучението в Колежа по туризм в ОКС „професионален бакалавър“, възлиза на 19 души. Към учебната 2018/2019 г. броят на преподавателите по профилиращите дисциплини от катедра ИОТ е 9. В обучението на студентите се включват и 36 преподаватели по фундаментални дисциплини. Те са с научна специалност в други професионални направления и научни области, пряко свързани с преподаваните дисциплини. В трите ОКС в ПН 3.9 е осигурен изискуемият минимум за хабилитирани преподаватели, които водят лекционните курсове. Средната възраст на академичния състав на ОТД нараства плавно до 51,2 г.

Съществува публично оповестена действаща система за атестиране и стимулиране на кариерното развитие на преподавателите. За акредитирания период всички преподаватели от Колежа по туризъм и катедра ИОТ, осигуряващи обучението в ПН 3.9 Туризъм, са преминали процедура по атестация. При атестацията се взема предвид и студентското мнение. За атестационния период са приключени 6 процедури за заемане на академични длъжности, 67% от които са за академичната длъжност „доцент“.

В ИУ – Варна, в т.ч. и в ПН 3.9 са създадени нормативни и организационно – финансови условия за стимулиране на мобилността на преподавателите. За акредитационния период са реализирани 43 мобилности, като 41 от тях са по програма Еразъм +. Регистрира се ръст на изходящите мобилности по програма Еразъм + с 57,3%. Делът на изходящата мобилност по програмата с цел преподаване е 85,4%. Регистрира се и ръст в дела на участващите преподаватели от ПН в мобилност, като той надхвърля 50%. През акредитационния период в ПН 3.9. са реализирани и 17 входящи мобилности на преподаватели от 6 държави.

Констатации за изпълнението на критерий 5.2 в съответствие със стандарт 5 от ESG – част 1 (1-10): „Научноизследователска и художествено-творческа дейност на академичния състав и участие на студентите и докторантите в нея”.

На студентите, докторантите и преподавателите от ПН 3.9 „Туризъм“ са осигурени добри условия и възможности за участие в различни форми на научноизследователска дейност. Академичният състав от основните звена, осигуряващи обучението в ПН 3.9 „Туризъм“ в ИУ - Варна, участва активно в научни проекти и форуми. За периода на акредитация са регистрирани 154 участия на преподаватели, осигуряващи обучението в проекти, като се регистрира тенденция на понижаване. Основен дял проектни участия са генерирани от участия във вътрешни проекти, финансирани по Наредбата на МОН (83,1%). Делът на участията в национални проекти е 16,2%. За акредитационния период е отчетено 1 участие в голям международен проект. Изчисляват се средногодишно по 0,83 участия на един преподавател, осигуряващ обучението в ПН, а за преподавателите от КТ и катедра ИОТ средногодишното участие в проекти е 1,6. За периода на акредитация са регистрирани 284 участия на преподавателите, осигуряващи обучението в ПН 3.9 в научни форуми. Регистрира се тенденция на увеличаване на броя на участията на преподавателите от ПН в научни форуми, но тя не е ритмична за отделните години. Регистрира се ясна тенденция на увеличаване броя на участията в международни научни форуми. Средногодишно по 1,55 участия в научни форуми на един преподавател, осигуряващ обучението в ПН, а за преподавателите от КТ и от катедра ИОТ средногодишно се падат по 2,33 участия. Общият брой студенти, включени в изпълнението на изследователски проекти в ПН 3.9 „Туризъм” за периода 2013-2018 г., е 60, като те са участвали в 19 научни проекта. Участията на студенти и докторанти в научни форуми, организирани с помощта на Колежа по туризъм и катедра ИОТ е стабилно през акредитационния период – средногодишно по 37 участия. В ежегодно провежданите прегледи на студентската научна дейност, туристически форуми, конференции и кръгли маси за периода 2013-2018 са реализирани 233 участия на студенти и докторанти в общо 14 научни форума.

Публикационната активност на преподавателите, осигуряващи обучението в ПН 3.9 „Туризъм“ в ИУ – Варна се колебае, като до 2015 г. нараства, а след това намалява. Общият брой публикации на преподавателите, осигуряващи обучението в ПН за целия акредитационен период е 313. Средният брой публикации на един преподавател от първичните звена в ПН 3.9 за целия акредитационен период е 14,1. Регистрира се положителна тенденция в дела на научните публикации в общия брой публикации на академичния състав, който към 2018 г. достига 97,3%. Регистрират се тенденции на намаляване на дела на научните доклади и увеличаване на дела на научните статии в общия брой на научните публикации. През акредитационния период се наблюдава относително стабилен във времето брой на публикациите в чужбина, които представляват 23,6% от научните публикации на преподавателите, осигуряващи обучението в ПН. Ясно се откроява положителната тенденция в броя публикуваните на статии в чужди издания, които представляват 32,2% от всички публикувани статии през акредитационния период. Делът на публикациите в реферирани и индексирани издания е 58,5% от всички научни публикации на преподавателите, осигуряващи обучението в ПН 3.9. Регистрира се положителна тенденция в броя на публикациите в научни издания с импакт фактор и импакт ранг, като за акредитационния период общият брой публикации в такива издания е 20 за всички преподаватели, осигуряващи обучението в ПН, от които 11 са на преподавателите от първичните звена в ПН (между 1 и 3 годишно). Делът на тези публикации за целия акредитационен период е 6,4% за всички преподаватели, осигуряващи обучението в ПН. Публикациите в издания с импакт фактор и

импакт ранг за преподавателите от КТ и катедра ИОТ са с дял 4,7% от научните публикации на преподавателите от тези звена, като се регистрира тенденция на увеличаване през акредитационния период. Преподавателите от първичните звена в ПН участват активно в научния живот на ПН в страната и чужбина, както и в консултантски и експертни дейности в сектора на ПН. За акредитационния период броят на публикациите на студенти и докторанти по ПН е 114, в т.ч. 21 публикации на студенти, от които 2 в чужбина.

За периода 2013-2019 г. общият брой цитирания на научни трудове на преподавателите, осигуряващи обучението в ПН 3.9 е 497 като броят по години е неритмичен. Наблюдава се тенденция към повишаване на броя на цитиранията на преподавателите в индексирани и реферирани бази като GoogleScholar, EBSCO, RePeC, CEEOL, ERIN PLUS, РИНЦ и др.

Констатации за изпълнението на критерий 6.1 в съответствие със стандарт 6 от ESG – част 1 (1-10): „Има осигурена и непрекъснато развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортната дейност по професионалното направление, както и подходяща среда за дистанционно обучение, ако провеждат такова”.

ИУ-Варна разполага с модерна материално-техническа база, осигуряваща високо качество на обучението на студенти в ПН 3.9 „Туризм”, в т.ч. и в ДФО. Реализират се собствени инвестиционни проекти за разширяване и модернизирание на материалната база. Осигурен е достъп за работа с информационни продукти. Компютърните зали разполагат със съвременно специализирано оборудване, което създава необходимите условия за учебен процес. Обезпечен е достъп до високоскоростен безжичен интернет. Осигурен е достъп на преподавателите и студентите до специализирани собствени и други (български и чуждестранни) научни издания, вкл. по електронен път. Библиотечният фонд на направлението се обновява непрекъснато. Осигурен е достъп и до следните електронни бази: EBSCO; Енциклопедия Британика; ScienceDirect; Scopus и др.

ИУ – Варна има акредитирана среда за провеждане на дистанционно обучение и провежда обучение на студенти в ПН 3.9 „Туризм“, ОКС „бакалавър“, в дистанционна форма. През 2015 г. съществуващият Център за дистанционно обучение е преобразуван в Център за електронно и дистанционно обучение (ЦЕДО), който функционира съгласно утвърдени и публично оповестени правила. ДФО в ПН 3.9 „Туризм“ се осъществява чрез платформа за електронно базирано обучение Moodle. ДО се реализира чрез съвременни технологични средства и логистична поддръжка: аудио-, видео-, компютърни и комуникационни технологии, електронни учебни материали, потребителски достъп до ресурси в използваната платформа Moodle. В използваната платформа за дистанционно обучение към месец май 2018 г. за ПН 3.9 „Туризм” в ОКС „Бакалавър” са достъпни общо 62 електронни курса (дисциплини), които са обезпечени с пълен комплект ЕУМ и ресурси. ДФО е равнопоставена на редовната форма на обучение по отношение на учебен план, брой кредити за съответната специалност и др. Обучението в дистанционна форма в ИУ – Варна в ПН 3.9 включва присъствени периоди, които се равняват на 20% от аудиторната заетост, предвидена в учебния план за редовната форма на обучение. Неприсъствената част от учебните занятия са под формата на: самоподготовка, синхронна и асинхронна комуникация с преподаватели, полагане на тестове, подготовка на курсови работи, проекти и др. Задължителните интернет-консултации с преподавателите са равни на 10% от аудиторната заетост. Изпитните процедури се провеждат присъствено в ИУ-Варна. В ИУ-Варна за специалност „Туризм“, ОКС „бакалавър“, ПН 3.9 „Туризм“ са изпълнени задължителните изисквания на Наредбата за държавните изисквания за организиране на ДФО във висшите училища, в т.ч.: осигуряване на не по-малко от 75% от учебното съдържание на учебните програми с учебни материали и ресурси за самоподготовка за провеждане на ДФО по дадената специалност (осигурени са 100%); осигуряване на не по-малко от 70% от учебните материали и ресурсите за самоподготовка (спрямо общия им брой) на трето и/или четвърто технологично равнище (осигурени са 100%, които са налични в платформата за ДО); осигуряване на всички задължителни дисциплини за провеждане на дистанционно обучение в учебния план на посочената специалност за ДО.

Паралелно функционира и нова платформа за електронно обучение (eLearn), базирана на системата Moodle, която се използва активно за подпомагане процеса на обучение на студентите в редовна и в задочна форми на обучение. Академичното и административното обслужване, подпомагащо обучението на студентите, е ясно регламентирано във вътрешните нормативни документи. Работното време на администрацията е адаптирано към потребностите на студентите. Реализиран е проект „Студентска улица“ с цел подобряване на обслужването. В университета се

реализира лична подкрепа на студентите чрез система за тюторство. Преподавателите осигуряват консултации и подпомагат научно-изследователската дейност на студентите.

Констатации за изпълнението на критерий 7.1 в съответствие със стандарт 7 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите имат изградена организация за управление на информацията, свързана с реализацията на обучението по професионалното направление и последващата реализация на завършилите”.

В ИУ-Варна е създадена и функционира добра организация за набиране, обработване, управление и съхранение на информацията, свързана с качеството на обучението на студентите, в т.ч. от ПН 3.9. „Туризм“ и тяхната реализация. С тази дейност са ангажирани различни органи и структури на университета. Информацията от проучванията на мнението и препоръките на потребителите на кадри са основа за предприемане на мерки и действия за подобряване на практическото обучение на студентите и успешната им професионална реализация.

В университета съществува система за поддържане на систематизирана информация за реализацията и връзка със завършилите. Създадената платформа за сътрудничество UEBN е с основна цел подпомагане кариерното развитие на студенти и алумни. За ефективността на изградената система свидетелства големият брой регистрирани завършили и високият относителен дял на завършилите, реализирани в практиката.

В ИУ-Варна се изграждат и периодично актуализират собствени информационни масиви за нуждите на стратегическото и оперативното управление на процесите в ИУ – Варна като цяло и в ПН 3.9 „Туризм“, които съдържат проучвания и анализи относно съдържанието на обучението по сродни специалности и образователно-квалификационни степени във водещи висши училища, възможности за включване в рейтингови системи и др. На тази база се обновява и учебната документация в ПН.

Констатации за изпълнението на критерий 8.1 в съответствие със стандарт 8 от ESG - част 1 (1-10): „Институциите публикуват ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по професионалното направление”.

ИУ - Варна провежда прозрачна и ефективна информационна политика, насочена към осигуряване на публичност, свързана със стратегическото управление на институцията. Университетът има добре структурирана и поддържана в актуално състояние интернет страница, достъпна в глобалната интернет мрежа. На интернет страницата на ИУ-Варна е публикувана достатъчна, актуална и лесно достъпна информация, свързана с приема и обучението на студентите в отделните професионални направления, тяхното дипломиране, придобиваната квалификация, възможностите за професионална им реализация и кариерно развитие. Разработват се и се публикуват електронни брошури по степени на обучение и по специалности (на български, английски и руски език). На интернет страницата на Университета е огласена и актуална информация за осъществяваната във ВУ научноизследователска и проектна дейност, както и за сътрудничеството с чуждестранни университети и възможностите и условията за обмен на студенти, докторанти и преподаватели. Освен на уебсайта на университета, постиженията на студенти и преподаватели активно се популяризират в платформата за сътрудничество UEBN и в социалните мрежи. Резултатите от изследователската дейност на преподавателите и студентите се популяризират и в други разнородни формати и дейности, в т.ч.: периодично организирани университетски научни конференции, кръгли маси, публични лекции, публикуване на информация за участия на преподаватели и студенти в научни и други проекти.

Констатации за изпълнението на критерий 9.1 в съответствие със стандарт 9 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите извършват регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии, при обучението по професионалното направление”.

В ИУ–Варна съществува система за мониторинг и управление на качеството на образователния процес, като част от Системата за оценяване и поддържане на качеството на обучението и на академичния състав (СОПКОАС). В ПН 3.9 „Туризм” ИУ – Варна се провежда текущ мониторинг, периодичен преглед и осъвременяване на учебните програми. Нормативно е регламентирано участието на студенти и работодатели при прегледа на учебната документация, като е документирано тяхното участие. През 2015 г. за всички специалности от ПН 3.9 „Туризм“ е осъществена пълна актуализация на учебната документация. За акредитационния период, от съществуващите в професионалното направление бакалавърски и магистърски програми са актуализирани 10 програми и са разработени 3 нови, които се отнасят до всички ОКС и форми на обучение. През 2018 г. е

извършено пълно актуализиране на учебната документация в ОНС „доктор“. При тези актуализации и обсъжданията на съдържанието на учебната документация за ПН 3.9 пряко са участвали 49 представители на бизнеса и 616 студенти. В ПН 3.9 се извършва и ежегоден мониторинг на учебните програми (дисциплини) и се актуализират отделни теми, както и литература.

Проблемите на студентската успеваемост са обект на постоянно внимание от страна на ръководството на ИУ-Варна. Налице са практики за планиране и изпълнение на дейности по повишаване успеваемостта на студентите от ПН 3.9. в процеса на тяхното обучение, като се предприемат конкретни мерки в организацията на учебния процес. Регулярно се анализират резултатите и се предприемат действия за подобряване на обучението по ПН 3.9. „Туризм“.

Констатации за изпълнението на критерий 10.1 в съответствие със стандарт 10 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по професионалното направление“.

В ИУ – Варна функционира сертифицирана система за управление на качеството (СУК), съгласно изискванията на стандарт БДС EN ISO 9001:2015, която подлежи ежегодно на планирани проверки от външни агенции, признати на национално и международно ниво (DNV GL), чрез набор от контролни и ресертификационни одити, общо 6 за периода. Съгласно утвърдените правила на СУК, периодично и системно се провеждат и вътрешни одити (11 за периода на акредитация). Резултатите от проведените външни и вътрешни одити се документират в доклади, които публично се оповестяват. ИУ – Варна е сред петте избрани български университета, които участват в проучване на добрите практики на предприемачески университети в Европа с цел тяхното насърчаване като част от проекта „HEInnovate“ на Европейската комисия. Ежегодно се подава информация за външно оценяване на ИУ – Варна в следните рейтингови системи: Рейтингова система на висшите училища в България (PCBU), TimesHigherEducationRankings, U-Multirank, QS World UniversityRankings.

ИУ-Варна изпълнява решенията на външни агенции във връзка осигуряване на качеството на институцията. Налице е ефективност на цялостното ръководство и на контрола на процесите на оценяване във висшето училище. Университетът определя своя контекст (външните и вътрешните обстоятелства), свързани с резултатността на управлението на качеството, включително за ПН 3.9 „Туризм“ и проследява активностите и условията за провеждане на обучение на своите конкуренти в страната и чужбина.

Има установен ред и се наблюдава активно включване на представители на бизнеса в държавните изпитни комисии в ПН 3.9 „Туризм“. За ПН 3.9 „Туризм“ в ИУ – Варна се извършва непрекъснат процес на следакредитационен мониторинг, което гарантира както качеството на направлението, така и постигането на увереност за ролята на дейностите по външно осигуряване на качеството при подготовка на следващата акредитационна процедура. Във връзка с приключилата процедура за САНК Акредитационният съвет при НАОА констатира, че всички препоръки на ПКЧНУ от предходната програмна акредитация са изпълнени или се изпълняват.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване, проведено на **15.01.2020 г. (Протокол № 2)**, на основание чл.88а, ал.5, т.1 от ЗВО и чл. 38, ал.2 от ПДНАОА, членовете на ПКЧНУ гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на професионално направление по десетобалната система, в съответствие с чл. 79, ал. 1 от ЗВО.

След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА „Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти“ и и проведеното явно гласуване, в съответствие с Критериите за оценяване на дистанционна форма на обучение в професионално направление, Постоянната комисия по стопански науки и управление взе следното **РЕШЕНИЕ:**

1. Дава програмна акредитация на професионално направление 3.9 „Туризм“ в Икономически университет - Варна на основание обща оценка **9,71 (девет цяло и седемдесет и една стотни).**

За ОКС „професионален бакалавър“

- „Мениджмънт на туризма“ – редовна форма на обучение.
- „Мениджмънт на свободното време“ – редовна форма на обучение.
- „Мениджмънт на хотели и ресторанти“ – редовна и задочна форма на обучение.

За ОКС „бакалавър“

- „Туризм“ – редовна и дистанционна форма на обучение.
- „Международный туризм“ (руски език) – редовна форма на обучение.

За ОКС „магистър“

- „Международен туристически бизнес“ – редовна и задочна форма на обучение.

2. Срокът на валидност на акредитацията е шест години, в съответствие с чл. 79, ал.4 от ЗВО.

3. Определя капацитет на професионално направление 3.9 „Туризм“ във Икономически университет Варна, за ОКС „професионален бакалавър“ – 700 студенти (редовна и задочна форма на обучение) за ОКС „бакалавър“ – 760 студенти (редовна и дистанционна форма на обучение), за ОКС „магистър“ - 140 студенти (редовна и задочна форма на обучение).

Общо за професионалното направление: 1600 студенти.

Постоянната комисия по стопански науки и управление формулира следните препоръки:

1. Да се увеличи участието на преподавателите, осигуряващи обучението по професионалното направление, в международни изследователски проекти.

Срок: постоянен

2. Да се увеличи участието на студенти в изследователски проекти.

Срок: постоянен

Обща словесна оценка в съответствие с получената числова оценка: пълно съответствие

Председател на ПКЧНУ:

(проф. д-р Галина Младенова)